

Asia: VN/19859/2020

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta (todistus negatiivisesta testituloksesta)

Lausunnonantajan lausunto

Yleishuomiot hallituksen esityksestä?

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta.

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi liikenteen palveluista annettuun lakiin uudet säännökset negatiivisen tartuntatautia koskevan testituloksen tarkastamisesta ja todistuksen esittämisestä.

Kuljetuspalvelun tarjoajan olisi tarkastettava rajat ylittävässä liikenteessä, että matkustajalla on mukanaan todistus negatiivisesta tartuntataudin testituloksesta. Velvollisuus koskisi tilan-netta, jossa Terveyden ja hyvinvoinnin laitos on esittänyt, että tarvitaan toimenpiteitä yleisvää-rällisen tartuntataudin leviämisen rajoittamiseksi Suomessa. Liikenne- ja viestintävirastolle annettaisiin valtuutus tehdä asiassa päätös terveysviranomaisen esityksen pohjalta.

Kuljetuspalvelun tarjoajan tarkastusvelvollisuus ei kuitenkaan ulottuisi Suomen kansalaisiin, Suomessa pysyvästi asuviin ulkomaalaisiin eikä turvapaikan hakijoihin.

Lisäksi valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää, että muitakin välttämättömiä tehtäviä suorittavia henkilöryhmiä voitaisiin jättää tarkastusvelvollisuuden ulkopuolella. THL toteaa että on tarpeen tarkaan läpikäydä olemassa olevat poikkeusryhmät ja varmistaa että tarkastusvelvollisuus ei tuo esteitä EU-tasolla sovittujen ryhmien sekä huoltovarmuuden kannalta kriittisten asiantuntijoiden Suomeen saapumiselle.

THL pitää lakiesitystä erittäin perusteltuna Suomen terveysturvallisuuden kannalta. Suomessa COVID-19 tautia esiintyy lähes kaikkia muita maita huomattavasti vähemmän, ja on olemassa riski että Suomeen muista maista tulevat matkustajat voisivat tietämättään tuoda tautia mukanaan jonka kautta epidemiatilanne Suomessa saattaisi heikentyä.

Esityksessä ehdotettu ennakkotestin vaade on hyvä tapa vähentää riskiä että tartunnan saanut matkustaja saapuisi Suomeen. THL katsoo että tämä on välttämätön osa matkustamiseen liittyvien riskien hallintaa nykyisessä pandemiatilanteessa joka voi myös kestää useita kuukausia ja pitkälle ensi vuoden puolelle.

THL huomauttaa kuitenkin että ennakkotestin rinnalla on huomioitava COVID-19 taudin jo sairastaneiden, mutta parantuneiden oikeudet. Tällainen henkilö saattaa olla viruksen osoittavassa testissä positiivinen usean viikon, jopa kuukauden ajan, mutta ei enää ole tartuttava. Tutkimukset ovat osoittaneet että parantunut, mutta vielä testiposiivinen henkilö ei muodosta tartunnan vaaraa ympäristölleen eikä hänen matkustamistaan tulisi evätä. Epidemian laajetessa Euroopassa ja koko maailmassa parantuneita testiposiivisia tulee olemaan koko ajan enemmän.

Tästä syystä lakiesitykseen olisi lisättävä mahdollisuus COVID-19 testin sijaan osoittaa matkustuskelpoisuutensa laillistetun lääkärin vahvistamalla todistuksella, jossa todetaan matkustajan sairastaneen laboratoriotestein varmistetun COVID-19 taudin mutta parantuneen siitä.

THL toteaa että § 153a 1. ja 2. momentin tekstiin, sekä § 153b 1. momenttiin olisi soveltuviin kohtiin lisättävä muotoilu ”.... testituloksesta tai laillistetun lääkärin todistus sairastetusta mutta parantuneesta, laboratoriovarmistetusta COVID-19 koronavirustaudista.” . Lakitekstissä olevat viittaukset todistukseen olisi myös käytävä läpi sen varmistamiseksi että aina viitataan yhtäläisesti vaihtoehtoihin todistuksiin.

THL pitää myös esityksen antamaa mahdollisuutta väliaikaisesti puuttua lentoliikenteen liikenneoikeuksiin hyvänä ja välttämättömänä keinona käytettäväksi tilanteessa jossa jonkin reitin matkustajilla voidaan osoittaa erittäin merkittäviä määriä koronatartuntoja.

Kuljetusyrityksen tarkastusvelvoitetta koskevat huomiot ja mahdolliset ehdotukset?

Kuljetusyrityksen on huolehdittava todistuksen tarkastamisesta sen perusteella mistä maasta matkustaja matkalle lähtee ja kun lopullinen saman yhtenäisen matkan kohde on Suomi. Kuljetusyrityksellä olisi hyvä olla edellytykset tarkistaa esitettyjen todistusten oikeellisuus. EU tasolla olisi hyvä pyrkiä sopimaan todistusten muodosta. Kuljetusyritykselle on myös luotava faktinen mahdollisuus tunnistaa ne poikkeusryhmät, joilta ei vaadita todistuksia ennakkotestistä tai tereveystodistusta jotta heidän alukseen astumiselleen ei tule esteitä.

Matkustajaan kohdistuvat velvollisuudet: huomiot ja mahdolliset ehdotukset?

Kuljetusliikkeiden ja matkoja myyvien tahojen velvollisuus tulisi olla informoida matkustajia testi- tai terveystodistuksen vaateesta Suomeen matkustettaessa. Matkalippua ei tulisi myydä ilman että on varmistettu matkustajan saaneen tämän tiedon.

Kohdennetut kysymykset:

Kuljetusyhtiöt: Mitä vaikutuksia näette olevan ehdotetuilla velvoitteilla? Kuinka tarkastusvelvoite olisi parhaiten toteutettavissa? Mitä kustannuksia ehdotus mahdollisesti aiheuttaa? Muita huomioita?

-

Matkailu- ja ravintolapalveluala: Mitä vaikutuksia näette olevan ehdotetuilla matkustajaan kohdistuvilla velvoitteilla? Ovatko ehdotetut toimenpiteet riittäviä? Mahdollistavatko toimenpiteet riittävästi ulkomaan matkailijoiden saapumisen Suomeen ja matkailun terveysturvallisuuden?

-

Sisäministeriö: Mikä on ulkomaalaislain ja ehdotettujen säädösmuutosten välinen suhde, erityisesti liittyen matkustajan käännättämiseen? Mahdollistavatko ehdotetut toimenpiteet sen, että todistus negatiivisesta testitodistuksen mukanaolosta ja tarkastuksesta voidaan toteuttaa riittävällä tavalla?

-

Sosiaali- ja terveysministeriö: Ovatko ehdotetut toimenpiteet välttämättömiä tartuntataudin leviämisen estämiseksi ja terveysturvallisuuden lisäämiseksi matkailualalla? Ovatko toimenpide-ehdotukset riittäviä turvaamaan Suomen terveydenhuollon kapasiteetin riittävyden? Miten mahdolliset jälkitoimet huolehditaan (valvonta/uusintatestausta)?

-

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos: Millä edellytyksillä Liikenne- ja viestintävirasto voi tehdä päätöksen maa/aluekohtaisesta kuljetusyrittystä koskevasta tarkastusvelvollisuudesta?

THL tuottaa viikoittain liikenne- ja viestintävirastolle luettelon niistä maista tai alueista, joista lähdetessä testi- tai terveystodistus on tarpeen perustuen epidemiatilanteeseen lähtömaassa ja Suomessa. Luettelo on julkinen.

Tervahauta Markku

Salminen Mika
Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL